

COVID-19: INCENDI FORESTAL EN LLOC D'ONADA?

Elena Semino

En el moment en què s'escriu aquest article, es parla en molts països de tot el món d'una «segona onada» de la pandèmia de COVID-19. Per exemple, el 19 de setembre de 2020 el primer ministre britànic Boris Johnson va dir: «Estem veient l'arribada d'una segona onada. Ho hem vist a França, a Espanya, per tot Europa. Sospite que és absolutament inevitable que ho vegem també en aquest país».

Les metàfores són eines essencials per a la comunicació i el pensament i poden ser especialment útils en la comunicació pública de la salut. Per exemple, la metàfora de la «segona onada» suggereix que el perill i l'amenaça del virus s'han renovat i, per tant, pot fomentar el compliment de les mesures destinades a reduir la transmissió. No obstant això, totes les metàfores tenen fortaleces i limitacions, així com el potencial de ser utilitzades tant per a il·luminar com per a confondre. La metàfora de la pandèmia com una sèrie

d'ones suggereix que l'evolució del nombre d'infeccions depèn del virus en si mateix (és a dir, dona la idea que pot ser estacional) i no és el resultat de les accions preses per a frenar-ne la propagació. En aquest sentit, la metàfora és inexacta. Com la Dra. Margaret Harris, de l'Organització Mundial de la Salut, indica: «Estem en la primera onada. Tindrem un única onada ben gran». A més, precisament perquè les ones se segueixen les unes a les altres de manera incontrolable, aquesta metàfora es pot utilitzar estratègicament per a presentar els nous augments del nombre d'infeccions com una cosa inevitable, com ocorre en les declaracions de Boris Johnson, i esquivar la responsabilitat dels governs i les seues polítiques.

Com passa amb qualsevol altre problema complex a llarg termini, es necessiten diferents metàfores per a reflectir diferents aspectes de la pandèmia, transmetre diferents missatges i dirigir-se a audiències diferents.

«La metàfora de la COVID-19 com un incendi és particularment versàtil i apropiada. Els incendis són perillosos però poden arribar a ser controlats mitjançant accions ràpides i adequades»

Basant-me en l'anàlisi¹ de dos conjunts de dades (la col·lecció de metàfores en diversos idiomes #ReframeCovid –un repositori de codi obert d'expressions sobre la COVID-19 no relacionades amb l'àmbit militar– i l'*English Coronavirus Corpus* –una base de dades de milions de paraules amb notícies en anglès des de gener de 2020– defenso que la metàfora de la COVID-19 com un incendi (específicament un incendi forestal), és particularment versàtil i apropiada. Els incendis són perillosos i difícils de controlar. No obstant això, sí que poden arribar a ser controlats, mitjançant accions ràpides i adequades. Es poden fins i tot prevenir cuidant bé el territori, protegint el medi ambient i educant la ciutadania perquè es comporte amb responsabilitat.

De fet, les metàfores relacionades amb els incendis s'han utilitzat en el cas de la COVID-19 des del començament de la pandèmia amb múltiples objectius: transmetre perill i urgència (per exemple, la COVID-19 com un «incendi forestal que no frena el seu avanç»); distingir entre diferents fases de la pandèmia («un foc arrasador» davant de les «brases» que cal evitar que provoquen un nou focus); explicar com es produeix el contagi i el paper de cada individu (les persones com arbres en un bosc, encenent-se l'una després de l'altra, o exhalant «brases invisibles»); justificar les mesures per a reduir el contagi (entendre el distanciament social com un «tallafocs» al bosc); connectar la pandèmia amb les desigualtats en sanitat (assenyalant, per exemple, que la COVID-19 s'estén més fàcilment quan la gent viu amuntegada); i esbossar futurs postpandèmia (com quan un comentarista italià va afirmar que tothom havia de contribuir a recuperar el sòl –*bonifica del terreno*– quan acabe la pandèmia, per a evitar altres casos similars en el futur.

Per descomptat, cap metàfora és vàlida en tots els casos i per a qualsevol audiència. Per exemple, la metàfora que presenta les persones com arbres durant un incendi no explica fàcilment la transmissió asimptomàtica. I l'ús de les metàfores d'incendis pot no ser adequat en regions afectades seriosament per focs literals, com algunes parts d' Austràlia en 2019–2020. No obstant això, una selecció de metàfores informada i adequada al context pot representar una part important i eficaç de la comunicació pública sobre qüestions sanitàries. ☺

ELENA SEMINO. Professora del Departament de Lingüística i Llengua anglesa de la Universitat de Lancaster (Regne Unit) i directora de l'ESRC Centre for Corpus Approaches to Social Science. Ha publicat més d'un centenar de documents, és l'autora de llibres com *Metaphor in discourse* (2008), i la coautora d'uns altres com *Metaphor, cancer and the end of life: A corpus based study* (2018) i *The Routledge handbook of metaphor and language* (2017).

¹ <http://cass.lancs.ac.uk/a-fire-raging-why-fire-metaphors-work-well-for-covid-19>

sensefronteres

La societat ha de fer front als reptes que implica alimentar a una població que prompte passarà dels 9000 milions d'humans, que viu en ciutats cada cop més grans i que té unes exigències de menjar suficient, saludable i que es corresponga a les seues normes culturals.

Una obra de divulgació que ens explica l'estructura dels elements bàsics sobre els quals es construeix i es desenvolupa la vida: les molècules. Perquè no hem d'oblidar que totes les característiques de la vida emanen de la senzillesa de les molècules.

Un manual de supervivència per a entendre què són i què no són els transgènics. Amb voluntat divulgadora i sense deixar de banda el rigor que el tema es mereix, l'autor ofereix tots els elements necessaris perquè el lector pugua extraure conclusions pròpies.